

LA CONSTANT INDISSOLUBLE

Anna M. Palomo, abril 2020

Crítica i Comissària. Professora de la UVic-UCC

L'art, avui, esdevé còmplice d'un procés continuat que no pot quedar reduït a poètiques a mig camí entre l'objecte i el concepte sinó que ha d'integrar-se en la reflexió estètica de l'autor. Apostar per la superació d'una dicotomia íntima encaminada a la diferenciació entre activitats artístiques que tinguin el propòsit de transcendir i les pròpies de la quotidianitat, forma part de l'itinerari particular d'artistes que adopten les expectatives de la semiòtica com a forma d'exploració i que ressegueixen, en tota la seva intensitat, els camins de l'assaig i l'experiència perceptiva en els seus projectes. Identificar i examinar uns particulars codis fins a convertir-los en fonaments d'una cartografia i un llenguatge propis, forma part d'un intricat periple que el creador ha d'estar disposat a recórrer si aspira a la construcció, més lacaniana, de significants.

La Constant Indissoluble esdevé un magma conceptual que es presenta, enmig de l'experiència pictòrica, com una forma d'ordenar l'univers, de recollir i aplegar, d'allunyar-se del cul-de-sac de l'indicible. La taxonomia, l'ethos, l'arqueologia o l'antropologia, considerades com a ens genèrics, formen part d'aquest discurs fragmentat, aclaparador, subtil, complex i multidisciplinari. L'empirisme en la classificació de les coses s'afegeix de manera additiva a l'experimentació tècnica i conceptual i a una associació d'idees que acaba convertida en material artístic inesgotable i incontestable, en un artefacte estètic, en un laboratori experimental, en un model d'organització d'infrarealitats, un fragmentarisme fet d'infrasensacions. La instal·lació és una demostració d'estil, que oblida la imposició de mostrar continguts; és una descoberta d'estructures inèdites relacionades amb associacions i reflexions sobre elements absents i presents alhora, situacions que basteixen un paisatge per on transitar i que no esgoten el tema d'observació. La postmodernitat s'instal·la, en silenci, a les entranyes de l'obra fins a violentar-ne els límits i foragitar-ne l'esclerosi que, massa sovint, acomoda als artistes i a les seves produccions.

Pensar i ordenar a través de la captació sistèmica de la quotidianitat és un treball minuciós, de compilació i precisió, gairebé entomològic, que deriva en una obra polièdrica, lligada hermèticament, mitjançant els processos i les formes, a l'emoció, a la poesia i a l'heterotopia. Jordi Lafon ens convida, des de la seva perspectiva estètica, a armar la nostra natura morta, a defugir l'experiència del nihilisme, a escrutar en el corrent, a transitar el que passa quan sembla que no passa res, a excloure el que està suficientment inventariat, a contemporitzar amb la intempèrie, a cercar, tanmateix, el recer en el llenguatge de la presència i la repetició, en els cercles concèntrics, dotant-ho tot d'una densitat insòlita. Unes misterioses regles de composició interna ens porten a través d'una obra infinitament potencial que defuig els mecanismes de la fascinació, que cerca les línies imaginàries de la realitat i ressegueix la falta de referències concretes amb la voluntat d'omplir els buits d'una memòria atomitzada. Un projecte en el qual l'estructura i la poètica conviuen sense estridències i ens permeten apropar-nos al vertigen del buit, un buit materialitzat en la reiteració i en la representació evocadora. Res dura més que el què esdevé quotidià i l'artista coneix bé els solcs del que és natural i els sap resseguir sense dificultat; amb el seu treball no cerca exactament la repetició del que és idèntic, sinó del que acaba essent autoreferencial i gens tautològic.

El projecte que ens ocupa no és un treball de digressió, ans al contrari l'artista diposita la seva mirada sobre una multitud d'objectes, captant-ne la immediata senzillesa i descobrint-hi les empremtes de la matèria i dels seus residus. De procedència molt variada, trastets recollits al magatzem de Lafon o procedents d'una crida popular, utensilis trobats a fusteries, a tallers de marcs, donats per artistes i pintors decoradors, o arreplegats durant caminades i viatges, confegeixen la summa d'elements que han servit com agitadors de pintura. Les brotxes, pinzells, paletines velles, ossos, desferres de persianes, estelles de caixes de fruita i tota mena de fòtils, útils, rampoines i atifells, ens aporten un cabal de memòries evocables, d'experiències estètiques i de pòsits com a principals elements de representació. Sense una transcendència plàstica destacada, aquests objectes quotidians ens permeten situar-nos en unes coordenades artístiques que combinen espai, temps, matèria i paisatge amb arxiu, col·lecció, ordre, cadència o caos. En concordança amb el món objectiu, el resultat manté una vinculació referencial amb la realitat i les eines, i permet establir una relació entre els objectes, les persones i el seu entorn. La conversió de les qualitats matèriques exteriors en qualitats intrínseques i essencials que es produeix en la superfície dels agitadors que formen el conjunt de l'exposició, recrea netes i belles les coses que gairebé ningú no veu, les més ínfimes, les que obren el pas a explorar les profunditats de les quals sorgeix la vida.

A l'obra de Jordi Lafon hi ha un projecte heterogeni de conjunt, conformat per una perspectiva de futur combinada, sempre, amb una munió de treballs que es troben contínuament en procés. Aquests projectes emergeixen de la multidisciplinarietat de l'artista que s'afanya a confrontar les seves reflexions amb l'etnologia contemporània i l'evolució política, social i estètica. El corpus artístic de l'autor se'ns mostra deutor d'una aferrissada voluntat moral que exigeix a l'espectador la gosadia de situar-se en una zona limítrofa, proveït d'una mirada que desafii la manera habitual de veure i pensar el que es considera ordinari, una mirada nítida i intensa, que acabarà interpel·lant la caracterització de la quotidianitat.